

TRIVSELS- OG BESKYTTELSESKONCEPT FOR BØRN OG UNGE PÅ SKOLEOMRÅDET

INDSKOLINGEN TIL OG MED DEN GYMNASIALE OVERBYGNING

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

Indhold

Indledning	3
Målgruppe og læsevejledning.....	4
Børnesynet	4
Trivsel på skolen og elevtrivselsundersøgelsen	5
Social trivsel	6
Faglig trivsel	6
Støtte og inspiration	7
Ro og orden.....	7
Den digitale verden	8
De fysiske og æstetiske omgivelser	9
Overgangen	10
Forældresamarbejdet	11
Den positive voksen-barn-relation og magtanvendelse	12
Magt	12
Fysisk kontakt - nærvær-distance-problematikker	13
Klageproceduren for børn	14

Indledning

Hver morgen møder 5800 børn og unge ind på Skoleforeningens skoler. De er der fra morgen til eftermiddag, og her møder de voksne, der passer godt på dem. Voksne, som ser børnene og de unge, og som inddrager dem i udviklingen af deres faglige og sociale trivsel. **Det er Skoleforeningens ambition, at alle til enhver tid skal opleve skolen som et rart, trygt og også et sikkert sted at være – lige fra indskolingen til udskolingen på 9. eller 10. klassetrin og studentereksamen på 13. årg.** Hertil bidrager alle, uanset om man er pedel, rengøringsassistent, gymnasielærer, pædagog, pædagogmedhjælper, lærer, leder, forælder, barn eller ung.

Tilbage i 2017 har Skoleforeningen fået et trivsels- og beskyttelseskoncept for dagtilbudsområdet. Også på skoleområdet er der krav om et trivsels- og beskyttelseskoncept. Slesvig-Holstens "Kinderschutzgesetz"¹ siger i §1:

Børn og unge har ret til et liv med fysisk integritet, fri udvikling af deres personlighed og støtte i udviklingen og opdragelsen.

I skoleloven § 4 er følgende fastlagt:

(10) Zum Schutz der seelischen und körperlichen Unversehrtheit der Schülerinnen und Schüler verfügt die Schule über ein Präventions- und Interventionskonzept insbesondere zu Gefährdungen im Zusammenhang mit sexualisierter, psychischer und körperlicher Gewalt, zur allgemeinen Stärkung und Unterstützung der Persönlichkeitsentwicklung der Schülerinnen und Schüler sowie zu strukturellen Maßnahmen zum Umgang mit drohender und bestehender Gefährdung des Kindeswohls.

Formålet med trivsels- og beskyttelseskonceptet

Trivsels- og beskyttelseskonceptet sætter ord på den grundforventning, Skoleforeningen har til det pædagogiske arbejde på institutionerne.

Konceptet har til formål at give skolerne viden om samt hjælp og støtte til, hvad der skaber god trivsel. Det skal danne grundlag for lokale trivselshandleplaner. Konceptet skal derudover give den rette støtte og vejledning til handlingstiltag, hvis der af skolen og den enkelte medarbejder kræves en særlig indsats, der beskytter det enkelte barn og dets rettigheder. Denne del af konceptet er beskyttelsesdelen, der er samlet på SharePoint under: [Trivsel og beskyttelse \(PPRs sharepoint\)](#)

Når børn og unge havner i overgreb eller kommer på kant, har skolen pligt til at agere ansvarlig ift. barnets og den unges ret til beskyttelse. Alle voksne med pædagogiske opgaver er jf. ansættelseskontrakten juridisk set forpligtet til at beskytte børn og unge – de er det, der på tysk kaldes "Schutzbefohlene". De skal handle, hvis de har mistanke om overgreb eller mistrivsel.

Dette trivsels- og beskyttelseskoncept fokuserer på det forebyggende arbejde ift. god trivsel. Det er nøglen til beskyttelse af børn og unge.

På SharePointsiden "Trivsels- og beskyttelseskoncept for skoleområdet"² ligger retningslinjer og vejledninger rundt om børn og unges beskyttelse "Kindeswohl" med emnekataloget:

- Hvordan forholder skolen sig, hvis børn og unge mistrives?

¹ [Kinderschutzgesetz2011.indd \(fruehehilfen.de\)](#)

² <https://intranet.skoleforening.org/PPR/SitePages/Trivsel%20og%20beskyttelse.aspx>

- Hvordan reagerer skolen ved overgreb (fysiske, psykiske, seksuelle) over for børn og unge?
- Hvordan håndterer skolen en upassende relation mellem en pædagogisk medarbejder og et barn?
- Hvordan forebygger skolen seksuelt misbrug af mindreårige?
- Hvordan modgår skolen børn og unges skolevægning?

Skolerne har ansvar for, at trivsels- og beskyttelseskonceptet gøres til virkelighed og bliver omsat på skolerne.

Målgruppe og læsevejledning

Konceptet henvender sig til alle voksne, der har pædagogiske opgaver på skoleområdet – lige fra indskolingen til og med den gymnasiale overbygning. Det gælder også for eksterne medarbejdere, som skal forholde sig loyalt til konceptet.

Konceptet starter med at beskrive Skoleforeningens børnesyn og baggrunden for elevtrivslen med afsæt i de fire opmærksomhedspunkter fra Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM), som Elevtrivselsundersøgelsen (ETU'en) behandler. Derefter beskrives en række andre vigtige områder, der er med til at sikre god trivsel og ikke mindst de voksnes opmærksomhed på denne. **Hvert afsnit indledes med refleksionsspørgsmål, som er inspiration til drøftelse på skole- og teamniveau.** Her kan de voksne selv finde flere refleksionsspørgsmål og udvælge dem, de finder relevante for netop den praksis, de står i. Sikringen af den gode trivsel kræver en løbende dialog og fælles refleksion på hver enkelt skole og i hele organisationen. Derfor bruges ordet "vi" i refleksionsspørgsmålene.

Konceptet bruger konsekvent ordet *børn*. Her menes altid både *børn og unge*.

Bagerst i konceptet ligger inspirationsmateriale til, hvordan der i praksis kan arbejdes med de fire opmærksomhedspunkter.

Børnesynet

- *Hvordan sikrer vi et fælles sprog om børnesyn?*
- *Hvordan sikrer vi som team/skole, at børn får lov til at være forskellige og at mangfoldighed ses som en ressource?*
- *Hvordan sikrer vi som team/skole, at vi tilpasser os barnets behov bedst muligt?*
- *Hvordan sikrer vi som team/skole, at alle børn får mulighed for at udvikle sig både fagligt, personligt og socialt hver dag?*

Med FN's børnekonvention fra 1991 har begrebet "børnesyn" fået en stemme og central placering. Her er børns ret til delagtiggørelse i deres eget liv blevet italesat, og her er børnenes ret til at udtrykke meninger og følelser blevet fastholdt (Artikel 12 og 13). **Børnesynet i dag har fokus på tillid og ligeværdige relationer.**

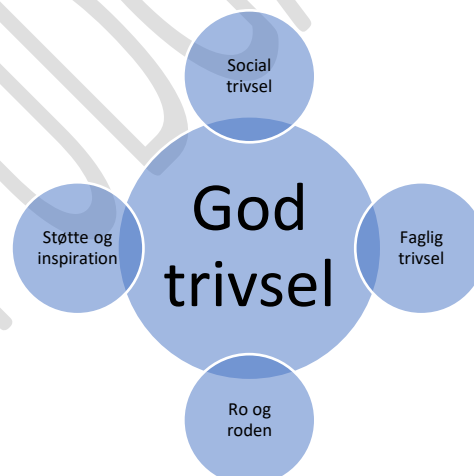
Også indenfor udviklingspsykologien er der sket et paradigmeskift. Børn anses ikke længere for ufærdige voksne, men som værende intuitive og kommunikative fra fødslen. I dag ved vi, at små børn både påvirker deres omgivelser og selektivt vælger til og fra, hvad der optages som stimuli. Barnets modningsproces er i høj grad afhængig af omverdenens påvirkning og i et aktivt samspil med denne. Barnet bliver med denne nye viden til aktør og aktiv medskaber af egen udvikling.

Børn er forskellige. Fællesnævneren for alle vores børn er dog, at de har krav på at blive set og hørt, og at de individuelle forskelle betragtes som en styrke for fællesskabet. Børn er kompetente og gør det allerbedste, de kan, med de forudsætninger, som de nu har. Det er den voksnes ansvar at finde veje og dermed støtte bedst muligt, hvis der opstår udfordringer. Udgangspunktet er, at barnets adfærd er udtryk for, hvordan det har det. Barnet er aldrig forkert, men påvirket af omstændighederne. Kerneværdierne for relationen mellem barnet og den voksne er gensidig respekt, nysgerrighed og tillid. Disse værdier er udgangspunktet for, at vi kan acceptere vores forskelligheder.

Trivsel på skolen og elevtrivselsundersøgelsen

Et godt børnemiljø opstår aldrig af sig selv. **Det skabes, når der er voksne, der aktivt og reflektivt sætter fokus og træffer beslutninger sammen med alle aktører.** Her skal der løbende evalueres, og vi skal sammen være nysgerrige på vores egen adfærd og turde justere den. Arbejdet med trivsel er en dynamisk proces. Det kræver et fælles sprog, og det forudsætter, at skolen også tager opgaven på sig sammen med børnene. For at kunne gøre netop dette på bedste vis, bliver vi nødt til at høre alle børnenes stemmer – også dem, der ikke plejer at sige så meget. Der er fokus på børnenes oplevelse, og den voksne må være nysgerrig og forlade sit voksenperspektiv og lytte til barnet.

Det sker løbende i hverdagen. Men det skal også ske systematisk. Derfor har Skoleforeningen valgt, at der regelmæssigt bliver spurgt ind til børnenes stemmer via en central elevtrivselsundersøgelse (ETU) fra Dansk Center for Undervisningsmiljø³ (DCUM), der fokuseres på de fire trivselsområder: Social trivsel, faglig trivsel, støtte og inspiration, ro og orden.

Enhver skole er unik og har sine egne vilkår. Det gælder skolekulturen, de fysiske rammebetingelser, men også rutiner, skolevejen, elevsammensætning, personale og m.m. Derfor skal skolens individuelle faktorer, der kan stå til hindring for barnets trivsel, medtænkes. Samtidig vil der være individuelle faktorer på skolen, der med fordel kan bruges til at arbejde med præventive tiltag på en helt egen måde.

Resultaterne fra den årlige ETU kan være med til at vise, hvordan børnene generelt har det med at gå i skole i Skoleforeningen. De viser, hvad skolen gør godt, og afdækker hvad skolen kan blive bedre til. Undersøgelsen viser tydeligt, om fx mobning er et stort problem, om børnene oplever at høre til i skolen og om undervisningen opleves som kedelig eller spændende for børnene. Derudover viser resultaterne, hvordan børnene på den enkelte skole og i klasserne har det med at gå i skole.

³ <https://dcum.dk/grundskole>

Social trivsel

- *Hvordan sikrer vi, at alle børn har en god relation til mindst én voksen i skolen?*
- *Hvordan sikrer vi, at alle børn oplever sig som en del af fællesskabet?*
- *Hvordan arbejder vi forebyggende med og mod mobning?*
- *Hvordan involverer vi forældrene i børnenes sociale trivsel?*

Tryghed er en af de faktorer, der er med til at give børn lyst til at bidrage med noget og turde at begå fejl. Samværet i klassen eller børnegruppen har dermed stor indflydelse på børnenes udvikling og læring. Velfungerende relationer til andre påvirker os positivt. Den voksne har medansvar for, at barnet udvikler sunde relationer. Barnets følelser må anerkendes frem for at blive vurderet af den voksne. Ved at lære at identificere følelser, vil barnet konstant blive klogere på sig selv og derved også på andre. Identitet skabes gennem deltagelse i forskellige sociale arenaer, hvor skolen er en arena blandt andre. Gennem barnets tilknytning til et positivt fællesskab med fælles aktiviteter opnås en fælles forståelse for normer og værdier. Fællesskab eller en social arena defineres dermed ikke blot på baggrund af fysiske steder, men ligeledes gennem situationer og her især digitale arenaer. Følelsen af at være en del af et fællesskab forudsætter dog oplevelsen af tryghed for at turde at afprøve sig selv.

Udgangspunktet for et velfungerende børnefællesskab er en velfungerende skole. Tydelige og ensartede retningslinjer for, hvordan man omgås hinanden og håndterer konflikter på hele skolen, er forudsætningen for positivt samvær i fællesskaberne. Et fælles værdigrundlag er dermed grundlag for samvær, fællesskab og inklusion, og kræver en konstant dialog mellem alle aktørerne.

Alligevel kan der opstå situationer på skolen, hvor målet om det sunde samvær endnu ikke er blevet opnået. Mobning kan være mere eller mindre synlig på de forskellige skoler. Det kan være afhængig af årgange, børn og dynamikker. Fælles for mobning er, at det mobbede barn kan tage alvorlig skade og at et mobbende miljø står i vejen for læring og udvikling.

Faglig trivsel

- *Hvordan involverer vi børn i deres egen læring?*
- *Hvordan arbejder vi med børns præstationsangst?*
- *Hvordan sikrer vi en læringskultur, der bygger på den enkeltes oplevelse af succeser?*
- *Hvordan sikrer vi en evalueringskultur, som bygger på tydelige mål, giver børn information om, hvad de mestrer og hvad der er deres næste skridt?*

Børn skal have positive oplevelser ift. egne faglige evner, koncentrations- og problemløsningsstrategier. Det er vigtigt, at børn lærer at tænke dybt over emner, løse problemer kreativt, samarbejde, kommunikere via forskellige medier, og at de selv udvikler et sprog om egen læring.

Nogle børn kan i dag opleve et stigende pres. De skal klare sig godt i skolen, have gode karakterer, få flest mulige point i test, lave lektier osv. Dette kan blandt andet medføre, at de bliver mere optaget af præstationen i sig selv og ikke selve læreprocessen. Læringsmiljøet må her bygge på et dynamisk tankesæt. Her handler dygtighed ikke blot om at gøre noget hurtigt og fejlfrit, men om at turde tage en udfordring og være vedholdende. **Børnene må opleve en glæde og succes i læreprocesser, så de bevarer troen på, at det er anstrengelsen værd at gøre sig umage i skolen – både fagligt, socialt og personligt.**

Arbejdet med evaluering bliver central for den faglige trivsel. Forskningen viser, at hvis den summative evaluering anvendes for ofte til at kontrollere og uden at blive anvendt i sammenhæng med den daglige undervisning, kan den hæmme barnets motivation og lyst til at lære. Formativ evaluering kan derimod motivere og øge børnenes læringsudbytte, særligt når den anvendes sammen med børnene til at lære af fejl, til at forbedre undervisningen og til at skabe ideer til bedre måder at gøre tingene på. Skoleforeningens forældre har i 2018 besluttet at indføre en evalueringskultur, der bygger på den formative evaluering. Ingen børn skal indtil 8. klasses trin møde karakterer eller lignende bedømmelser på skolen. Skolerne har udviklet en evalueringskultur, hvor der opstilles tydelige og meningsfulde mål for og med børnene, og hvor der løbende gives feedback, så børnene ved, hvad de mestrer, og hvad der er næste skridt. Vi lærer af at lykkes, og det har betydning, at barnet oplever fremskridt.

Vigtige faktorer for, at barnet kan støttes i sin faglige trivsel, er genkendelighed, transparens og tydelighed. Skolen må være samstemt fx omkring lektiepolitik ift. krav om mængde, forberedelsestid og deadlines. Skolerne skal løbende evaluere og revidere undervisningsdesign for at skabe øgede deltagelsesmuligheder for alle børn.

Støtte og inspiration

- *Hvordan skaber vi motiverende læringsmiljøer?*
- *Hvordan understøtter vi børnene i at have medejerskab i egen læring?*
- *Hvordan fremmer vi fail-forward-kulturen?*
- *Hvordan skaber vi rum for børnenes selvbestemmelse?*

Børnene skal opleve en skole, hvor de motiveres og bliver inddraget. Dette sker, når de oplever voksne, der inspirerer, hjælper og støtter. Vi ved, at motivation ikke skal ses som en enkelt faktor iboende børnene, men mere som noget, der er et resultat af læringsmiljøet. Skolen er derfor optaget af at udvikle et læringsmiljø, som giver de rette betingelser for, at motivationen kan blomstre. **Børnene skal involveres og have medbestemmelse inden for nogle givne rammer i undervisningen.** Alle motiveres af at opleve en vis grad af valgfrihed. Det har fx betydning, at børnene oplever, at de er med til at bestemme, hvad der skal arbejdes med i klassen, og at lærerne bruger nogle af deres ideer. Der må gives plads til at lave fejl og børnene skal have mulighed for at lære sammen. Det handler i højere grad om at skabe et læringsmiljø, hvor børnene er aktive, undervisningen er varieret og børnenes behov for selvbestemmelse fremmes. Børnene bør opleve, at de faktisk selv kan gøre noget, hvis de fx oplever at undervisningen er svær eller kedelig.

Ro og orden

- *Hvordan inddrager vi børnene i at skabe en tryk kultur i skolen?*
- *Hvordan sikrer skolen at de professionelle er samstemte om tydelig klasseledelse?*
- *Hvordan korrigerer og regulerer vi børnenes adfærd på en hensigtsmæssig måde?*
- *Hvordan sikrer vi, at regler overholdes?*

Børn er ligesom alle individer helt forskellige. Og derfor er det også helt okay, når børn har forskellige oplevelser af ro og støj i klassen. **Det er den voksnes ansvar at være en tydelig klasse- og gruppeleder,**

der kan skabes ro, give tydelige beskeder og sikre en vis grad af forudsigelighed og rutiner. Det er vigtigt, at børnene og de voksne i samarbejde skaber et godt arbejdsklima, hvor børnene får forståelse for skolens samværsregler, den omgangstone og de samværsformer, der ønskes på skolen. Det er centralt, at børnene involveres i, hvordan samværsreglerne udmøntes i praksis.

Børnene socialiseres gennem det læringsmiljø, de er en del af. Derfor er det at kunne skabe ro og orden ikke blot et anliggende for den enkelte voksne, men noget, skolen samlet arbejder med. De voksne behøver ikke at gå i takt, men de skal gå i samme retning.

Det er nødvendigt at balancere mellem kontrol og styring på den ene side og varme, omsorg og empati på den anden side. Den voksnes ledelsesstil skal både omfatte management og leadership.

Management har fokus på regler, rutiner og det, at det er læreren, der bestemmer. Her handler det om at gøre det rigtigt. Læreren skal møde til tiden, og kunne skabe ro. Den voksne bør stille tydelige krav og udtrykke forventninger tilpasset børnenes alder. Det er tydeligt, hvad børnene må, hvad de ikke må og hvorfor.

Leadership har fokus på det relationelle og plads til børnenes stemme. Her handler det om at gøre det rigtige i den givne situation. Den voksne skal tage ansvar for at kunne påvirke, men den voksne skal også sikre alle børns velvære både emotionelt og fysisk. Den voksne bør fx kunne løse konflikter på en hensigtsmæssig måde uden at råbe eller udskamme.

Den digitale verden

- *Hvad er vores fælles forståelse af netetik?*
- *Hvordan styrker vi børnene i at kunne begå sig kompetent, kritisk og sikkert på nettet?*
- *Hvordan skaber vi et tillidsfuldt miljø, hvor vi sammen med børnene kan tale åbent om negative oplevelser og finde løsninger?*

Det er vigtigt, at børn opbygger en robusthed, som sætter dem i stand til at begå sig kompetent, kritisk og sikkert inden for den digitale verden, og at vi som voksne står klar til at hjælpe dem i de tilfælde, hvor de har brug for os. Mange børns liv foregår i dag både i den fysiske og den digitale verden, hvor begge verdener ofte blandes sammen. Ofte er det især de negative oplevelser, som vi voksne kan have svært at gennemskue eller også at reagere på i tide. Dette sker, fordi børn og unges digitale liv ofte foregår uden de voksnes tilstedeværelse.

På skolerne filtrerer vi i størst muligt omfang uhensigtsmæssigt og grænseoverskridende indhold på nettet. Det vil dog aldrig være muligt at filtrere alt negativt indhold. Og det indhold, børnene møder i det private eller offentlige rum, har vi ingen indflydelse på. Vi vil heller aldrig kunne hindre nogle børn i at udvise uhensigtsmæssig adfærd i den digitale verden. Dette understreger yderligere betydningen af at arbejde med digital dannelse i skolen. Således kan vi skabe de bedst mulige sociale miljøer i vores skoler. Se mere om hvordan Skoleforeningen arbejder med emnet digitalisering her:

[Digitaliseringsstrategi](#)

De fysiske og æstetiske omgivelser

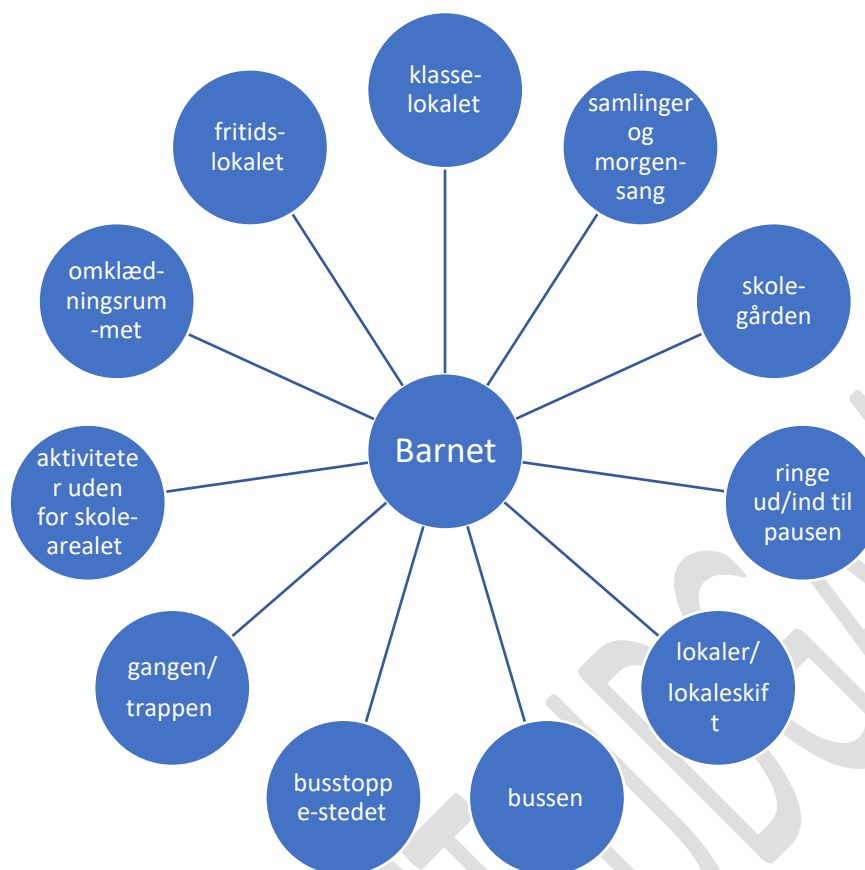
- *Hvilke af skolens områder er kendt som omdrejningspunkt for uro eller for konflikter?*
- *Hvordan sikrer vi gode overgange mellem timerne, ved skolestart og slut?*
- *Hvordan inddrager vi børnene i at være med til at indrette skolen/sætte deres præg på skolen?*
- *Hvordan skaber vi muligheder for at børnene kan trække sig tilbage?*

Børn skal have indflydelse på at indrette deres læringsmiljø – SFO-lokale, klassen og hele skolen. Børn ved selv bedst, hvad der skal til i lokalet for at skabe tryghed og lyst til at opholde sig i rummet.

De fysiske og æstetiske omgivelser skal især belyses ud fra et inkluderende perspektiv, som beskrevet i Skoleforeningens inklusionspolitik. Ved indretningen af omgivelser skal der tages højde for forskellige diagnoser som fx ADHD eller autisme. Børn med disse diagnoser har i høj grad brug for strukturerede rammer og et godt overblik over, hvor læringen foregår. Ligeledes kan en visualisering af arbejdsstruktur og opgaveformulering hjælpe børn med disse udfordringer. Børn med koncentrationsvanskeligheder vil derudover have gavn af skiftende læringsaktiviteter, hvilket kan tænkes ind i overvejelser om indretning af klasselokalet og områder uden for dette. Vi er her forpligtet på at gøre det, der er bedst muligt.

Børn med fysiske handicap som fx sidder i kørestol, har derimod brug for plads i klasselokalet og på skolens øvrige områder. I overvejelserne om klasselokalers placering skal trapper og andre barrierer medtænkes. De børn, der endnu har svært ved at genkende sociale spilleregler, har tit gavn af struktur i ellers ustrukturerede situationer, som ved lokaleskift, i frikvarterer, på vej til bussen eller ved busstoppestedet, ved omklædning inden idræt osv.

Områder, der kunne være del af overvejelser ift. fysiske og æstetiske rammer på skolen, kunne være:

Overgangen

- *Hvordan har vi fokus på de forskellige overgange på vores skole?*
- *Hvordan sikrer vi, at overgangen har fokus på børneperspektivet?*

Når børn skifter fra et kendt læringsmiljø til nyt, indtræder de i nye fællesskaber. Derfor er det afgørende for gode overgange, at børn føler, at de hører til, og oplever sig inkluderet i de nye fællesskaber, samt at de kan knytte følelsesmæssige relationer til andre børn og voksne. Skolen har derfor fokus på, at børn inkluderes i fællesskaber og får gode relationer til børn og voksne, når de starter i indskolingen, fortsætter på 7. klassetrin på fællesskolen eller fortsætter på ungdomsuddannelser som fx i den gymnasiale overbygning. ***Nysgerrighed, robusthed, mod og medmenneskelighed er afgørende for, at børn kan mestre nye fællesskaber.***

For at børn oplever gode overgange, er det afgørende, at de møder udfordringer, som de kan mestre og føler sig kompetente til at kunne klare. Skolen har derfor fokus på, at børn oplever kontinuitet og genkendelighed i deres erfaringsdannelse, og oplever, at de kan mestre de udfordringer de møder. Det betyder, at de voksne skal have fokus på børnenes perspektiver, for at hjælpe med at forstørre og undersøge børnenes interesse.

Skolen har fokus på, at de voksne arbejder ud fra et børneperspektiv og har fokus på de enkelte børns behov og interesser.

Eksempler på overgange:

Dagtilbud – skole inkl. fritidsordningen, 6.-7. klassetrin, 8.-9. klassetrin, overgangen fra 10. til den gymnasiale overbygning, overgangen til ungdomsuddannelser efter afsluttet ESA eller MSA,

overgangen til en specialpædagogisk læringsgruppe, overgangen til efterskolen for et år og tilbageglidningen igen, overgangen til Ladelund Ungdomsskole, flytning til anden skole osv.

Forældresamarbejdet

- Hvordan samarbejder vi med forældrene, også når det bliver svært?
- Hvordan vil vi gerne samarbejde med forældrene, og hvad kræver det?
- Hvordan bliver forældrene inddraget i skolens værdisæt?
- Hvordan inddrager vi forældrene i trivselstiltag?

Forældrene er skolens vigtigste samarbejdspartnere, når det omhandler børnenes sociale og faglige udvikling. Forældrene er eksperterne på deres børn og gør det, de gør, i bedste mening og efter bedste samvittighed. Forældre skal føle sig ligeværdigt inddraget og kan derved spille positivt ind i klassens trivsel. **Inddragelse og transparens giver engagement og en samhørighedsfølelse i forældregruppen.** Forældrenes opbakning omkring tiltag, der bliver sat i gang hvis der fx opstår problemer i klassefællesskabet, er desuden en væsentlig forudsætning. En positiv relation mellem skole og hjem påvirker børnenes relationer til de voksne på skolen, idet børnene oftest vil spejle deres forældres adfærd.

For at forældre kan involveres i klassens trivsel, er det vigtigt, at de kender til og støtter op om Skoleforeningens værdier, som er fastholdt i formålsbeskrivelsen for dagtilbuddenes og skolernes virke. **Forældrene skal altid ses som en ressource for barnet. De bringer som familie en anden social arena ind i spillet, som kan være præget af normer og værdier, der ikke er i overensstemmelse med det, skolen vægter højt.** Et barn, som oplever at befinde sig i et spændingsfelt mellem to arenaer, vil typisk vælge den arena fra, der er i konflikt med barnets egne værdier. I mange tilfælde vil det være skolen.

For nogle forældre kan det være svært at give udtryk for kritik, hvis der ikke er etableret et tillidsfuldt forhold mellem skole og forældre og der kan være en frygt for, om en konflikt kan påvirke lærerens relation til barnet. Et tillidsfuldt forhold er ligeledes vigtigt for, at læreren kan give udtryk for bekymringer, uden at det af forældrene opfattes som anklage. Sproget må aldrig være en hindring for at opbygge en tillidsfuld kommunikation.

Den konstruktive dialog må være i fokus, hvis udfordringer skal italesættes. Hvis konflikter ikke længere kan løses gennem dialog, har forældrene mulighed for at klage til skoleledelsen. Klageproceduren bør være tilgængelig for forældrene for at skabe transparens og signalere, at forældrene tages alvorlige.

Den positive voksen-barn-relation og magtanvendelse

- Hvordan arbejder vi især med udfordrede relationer fx med udadreagerende børn og unge?
- Hvordan vil vi gøre det muligt at italesætte uhensigtsmæssig magtanvendelse over for hinanden?
- Hvordan støtter vi kolleger, der er havnet i afmagtssituationer?

Den positive voksen-barn-relation spiller en central rolle i børn og unges trivsel og udvikling, og er et bærende element inden for alt pædagogisk virke. Når voksne, herunder lærere, pædagoger og andet skolepersonale, viser empati, lytter og engagerer sig i børn og unges liv, kan de skabe et trygt og understøttende miljø, hvor børn og unge føler sig set og forstået. Ved at opbygge tillidsfulde og respektfulde relationer kan voksne fungere som rollemodeller og mentorer, der guider og støtter børn og unge på deres vej mod personlig vækst. Den positive voksen-barn-relation er ligeledes med til at forebygge konflikter og magtanvendelser.

Magtanvendelser er dog et emne, som ikke kan undgås i skolehverdagen. Det handler om at vi taler om hvordan vi skaber en forebyggende kultur på den enkelte skole, hvordan vi samler op på børn og unge, samt voksne, hvis det er kommet til en magtanvendelse, og især hvordan vi drager læring ud af konkrete hændelser.

I hverdagen kan en magtanvendelse være uundgåeligt. Altid på den præmis, at der afværges skade og at andre pædagogiske tiltag ikke længere virker. Om det nu er for at beskytte sig selv, for at skille to børn ad som slås eller for at afværge andre former potentielle skader. Her må magtanvendelse aldrig overstige det der er krævet for at stoppe den potentiel skadelige handling.

Kommer det til overdreven brug af magt, eller bruges den for at erstatte pædagogiske tiltag, kan der være tale om magtmisbrug. Dette er i modstrid til gældende lovgivninger⁴ og kan medføre at børn og unge tager skade.

Det er grundlæggende af stor betydning, at hele skolens pædagogiske personale er afstemt omkring hvordan de skaber læringsmiljøer og en skolekultur, der bæres af genkendelighed mht. rammer og strukturer samt en tydelighed mht. forventninger, regler og konsekvenser.

Derudover er det væsentligt at hele skolens pædagogiske understøtter hinanden, hvis de oplever at en kollega har nået sit metodeloft eller bliver presset af andre årsager, med risiko for at magtanvendelse(r) kommer til at erstatte pædagogiske tiltag.

En professionel samtale- og feedbackkultur på skolen hjælper med at italesætte det der kan være svært. Dette skal foregå på en respektfuld måde og give kollegaen mulighed for at reflektere, og således at tilpasse sin adfærd. Samtidig er det en forventning der stilles til alle pædagogiske medarbejdere, at de italesætter, hvis de oplever at børn og unge udsættes for uhensigtsmæssige handlinger, som fx magtmisbrug, krænkelser, racisme, seksisme og m.m.

Magt

- Hvordan arbejder vi med emnet rammer, regler og konsekvenser på skolen?
- Hvordan vil vi gøre det muligt at italesætte uhensigtsmæssig magtmisbrug over for hinanden?

⁴ https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_1631.html

- Hvordan støtter vi kolleger, der er havnet i afmagtssituationer?

Skoler er ikke et magtfrit rum. I skolerne forefinder vi forskellige nødvendige hierarkier, lige som vi forefinder forskellige magtrelationer. Skoleloven i sig selv indikerer ligeledes, at der foreligger et magtforhold mellem staten og borgeren, i og med at der er en skolepligt i Tyskland.

Når der tales om magt, så skal vores opmærksomhed være rettet imod hvordan den udøves, og hvornår der bruges for meget magt og/eller når den bruges uhensigtsmæssigt. Sidstnævnte kan under visse omstændigheder være magtmisbrug.

Magtmisbrug kan være kendetegnet ved bevidst forskelsbehandling af børn og unge (fx ved favorisering), skældud, trusler og m.m., som ikke længere tjener et pædagogisk formål.

Fysisk kontakt - nærvær-distance-problematikker

- Hvordan er vi afstemt med børn, unge og forældrene omkring emnet fysisk kontakt?
- Hvordan støtter vi børn i at kunne formulere deres grænser og respektere andres grænser?
- Hvordan arbejder vi med emnet nærvær-distance-problematikker?

Børn og unge har krav på at deres fysiske integritet respekteres. Det er således dem der afgør om de ønsker berøring, og af hvem. Det må aldrig være den voksnes behov, som tilfredsstilles ved at have fysisk kontakt med et barn eller en ung.

Som udgangspunkt er børn og unge gode til at vise, hvornår de ønsker berøring, eksempelvis i form af en krammer, trøst og m.m. I denne situation vil en berøring ske på baggrund af barnets behov og på dens præmisser, hvor intet taler imod at vi voksne imødekommer det. I de fleste tilfælde konteksten ligeledes være klar for parterne, og for udestående.

I andre tilfælde, hvor en berøring eksempelvis er nødvendig, kan det være vigtigt at den voksne sikrer sig at konteksten er klar. Dette bl.a. at italesætte at det vil komme til en berøring (det fx være i gymnastiktimen) eller fx hvis det skulle være nødvendigt at komme meget tæt på et barn eller en ung.

Eksempler på at skabe en tydelig kontekst hhv. at italesætte en påtænkt berøring giver den anden part mulighed for at reagere og indstille sig på det, eller også at afvise. Herved sikres ikke kun barnets eller den unges integritet, men samtidig beskytter den voksne også sig selv for at komme i en situation, hvor en berøring kan mistolkes. Her henvises der især til de situationer, hvor børn og unge eksempelvis skal have hjælp til personlig pleje og/eller toiletbesøg.

Særlig opmærksomhed kræver også nærvær-distance-problematikker. Disse er karakteriseret ved at en person hyppigt hhv. regelmæssigt kommer for tæt på hhv. udfører uønskede berøringer, hvor barnet eller den unge kan blive udsat for at den personlige og fysiske integritet krænkes.

Så længe der tages højde for ovenstående, er der intet, der taler imod fysisk kontakt til børn og unge. Knus, high-fives og m.m. skal være del af en positiv skolekultur, ligeledes som det at respektere børn og unges fysiske integritet.

Klageproceduren for børn

Også børn har ret til at klage over børnemiljøet eller over en voksens adfærd. Den voksne skal tillade en sådan klage og støtte barnet med at frembringe klagen til rette vedkommende. Til dette formål anvendes Skoleforeningens klageprocedure, hvor barnet med hjælp af fx forældrene kan indlede en klagesag. Se nærmere her: [Skoleforeningens klageprocedure](#)

REVIDERET UDGAVE

Læs mere her:

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.

Dweck, C (2006). *Du er hvad du tænker*. København: Gyldendal Business.

Edmondson, A. C. (2020). *Den frygtløse organisation: Skab psykologisk tryghed på arbejdspladsen og styrk læring, innovation og vækst*. Djøf Forlag.

Heckmann, L. S. (2023). *Den gode motivation*. Dafolo.

Heckmann, L. S. (2013a). *Den gode time*. Dafolo.

Heckmann, L. S. (2017). *Det gode tankesæt*. Dafolo.

Klinge, L (2017): *Lærerens relationskompetence*. Dafolo

Knoop, H. H., Holstein, B. E., Viskum, H., Lindskov, J. M. & Pedersen, R. V. (2018). *Elevoptimisme og trivsel i skolen. Analyser af den danske trivselsmåling*. DCUM. Lokaliseret på: <https://dcum.dk/media/2474/dcum-rapport-elevoptimismespread.pdf>

Trivsels- og beskyttelseskonceptet er skrevet af styregruppen i løbet af skoleåret 2023/2024. Medvirkende har været Eberhard von Oettingen, Marit Gross og Ralf Feddersen. Processen blev understøttet af Lene Heckmann samt en kontrolgruppe, bestående af en skoleleder, en lærer med specialpædagogisk fagviden og erfaring og en pædagog, som også har fagviden og erfaring inden for specialpædagogikken.